

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos CVIII. — Izdan in razposlan 8. dne avgusta 1915.

Vsebina: Št. 228. Cesarski ukaz, s katerim se ukrepajo določila o preskrbovanju prebivalstva z neobhodno potrebnimi rečmi.

228.

Cesarski ukaz z dne 7. avgusta 1915. l.,

s katerim se ukrepajo določila o preskrbovanju prebivalstva z neobhodno potrebnimi rečmi.

Na podstavi § 14 državnega osnovnega zakona z dne 21. decembra 1867. l. (drž. zak. št. 141) zaukazujem za dobo, dokler trajajo z vojnim stanjem povzročene izredne razmere, namesto cesarskega ukaza z dne 1. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 194) tako:

Popisovanje zalog.

§ 1.

Politično deželno oblastvo je pooblaščno, ne kraté za posamezne potrebne reči obstoječih posebnih določil, zaukazati od primera do primera ali redno ponavljajoče se popisovanje zalog neobhodno potrebnih reči.

Z neobhodno potrebnimi rečmi se umevajo pri tem, kakor tudi sicer v tem cesarskem ukazu, blago, ki služi, da se zadosti potrebnim življenjskim potrebam za ljudi, in za živilo domačim živalim, ter tudi stvari, iz katerih se izdeluje tako blago.

§ 2.

Po razglasitvi takega zaukaza so izdelovalci, kupčevalci, skladovnice in prometna podjetja, ki imajo neobhodno potrebne reči v svojih ali tujih prostorih v zalogi ali jih hranijo za druge, dolžni političnemu okrajnemu oblastvu naznaniti zalogo po množini in vrsti v roku, določenem v razglasu.

Kdor ima v hrambi zaloge, ki so last drugih, je dolžen navesti tistega, ki ima pravico razpolagati z njimi.

Politično okrajno oblastvo ima pravico tudi brez prejšnjega razglasa zahtevati od posameznih oseb ali podjetij, ki imajo dolžnost dajati pojasnila, navedbo njihovih zalog, določivši jim določen rok.

Politično deželno oblastvo ima pravico popisovanje zalog v razglasu omejiti na tiste kategorije pojasnilu zavezanih oseb, pri katerih je po obsegu njihovega obrata domnevati večje zaloge, ali za tako omejitev ob objavi razglasa pooblastiti politična okrajna oblastva.

Politično oblastvo sme zaloge vsakčas ogledati in, ako se niso naznanile ali ako so se naznanile neresnično, dognati jih na stroške stranke.

§ 3.

Kdor navedb, ki se zahtevajo od njega, ne poda v stavljnem roku, se brani odgovarjati na stavljenja mu vprašanja ali nepravilno odgovarjanja, se kaznuje z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kaznen.

Preskrbovanje prebivalstva z neobhodno potrebnimi reči.

§ 4.

Politično deželno oblastvo in v nujnih primerih z njegovim pooblaščenjem politično okrajno oblastvo moreta zahtevati zaloge neobhodno potrebnih reči (§ 1, odstavek 2) za preskrbovanje prebivalstva za dežele, okraje in občine od izdelovalcev (pridelovalcev) in kupčevalcev in jim naložiti dolžnost dobave, ako bi bilo sicer po preudarku teh oblastev preskrbovanje prebivalstva s takimi potrebnimi reči v nevarnosti.

Minister za notranje stvari more zaukazati, da se ta pravica zahtevanja izvršuje tudi za vojni prometni zavod za žito ali druge zavode in podjetja, ki izvršujejo preskrbovalne naredbe v javnem interesu.

§ 5.

Politično oblastvo (§ 4, odst. 1) se mora pred svojo odločbo sporazumeti z vojaško upravo.

O potrebnih rečeh, ki so v hrambi javnih skladovnic ali javnega prometnega podjetja, se more ukreniti taka odredba (§ 4) samo z odobrenjem ali na ukazilo ministra za notranje stvari.

Politično oblastvo (§ 4, odst. 1) more ukreniti že pred odločbo, da se zagotovi blago.

§ 6.

Odškodnino za zahtevano blago naj določi, ako ni dogovora z lepa, privzemši zastopnike tistih mest, za katera se zahtevajo zaloge, in ako mogoče, posestnika zalog, sodišče v izvenspornem postopanju, zaslišavši izvedence.

Izvedence je jemati praviloma izmed stalno zapriseženih izvedencev.

Ako je določena za blago najvišja cena, ne sme odškodnina presegati te cene; sicer je odškodnino določiti po primerni ceni.

Za odločbo je pristojno okrajno sodišče, v čigar okolišu je zahtevano blago. Odločba se more izpodbijati z rekurzom v osmih dneh. Zoper odločbo druge stopnje ni dopusten nadaljen pravni pomoček.

§ 7.

Politično oblastvo (§ 4, odst. 1) more določiti, da se s sodnim postopanjem (§ 6) ne odlaga dobava.

Ako se ne doseže drug dogovor, je plačati ceno v gotovini pred izročitvijo ali zavarovati plačilo, ki ga je dati v štirinajstih dneh od dneva izročitve. Ako cena še ni določena pred izročitvijo, določi politično oblastvo (§ 4, odst. 1) višino varščine, ki jo je dati.

Poočitovanje in določanje cen; zavarovanje tržnega prometa.

§ 8.

Kdor ima obrtoma ali na trgu živila na prodaj ali jih prodaja, mora v svojem trgovinskem prostoru, ki je dostopen odjemalcem, na svoji prodajni stojnici ali tržnici na razločno vidnem mestu in z dobro čitljivimi pismenkami poočititi cene za posamezna živila z ozirom na njihovo kakovost in količino.

Ako se prodaja blago po teži, morajo prodajalci dopuščati brezplačno rabo svojih tehtnic, da morejo kupci še enkrat tehtati prodane reči.

Kdor ravna zoper katerega teh predpisov, se kaznuje z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev.

§ 9.

Določuje najvišje cene (maksimalne tarife) za prodajanje reči na drobno, ki spadajo med najpotrebnejše potrebščine vsakdanjega živčja, more politično deželno oblastvo opustiti postopanje, omenjeno v § 51, odstavek 3, obrtnega reda.

§ 10.

Politično deželno oblastvo in z njegovim pooblaščenjem politično okrajno oblastvo more v interesu preskrbovanja prebivalstva izpremeniti ali dopolniti tržne rede, izvzemši tarifo tržnih pristojbin.

Občina tržnega kraja mora po svojih organih pred začetkom trga (semnja) določiti za dobo trga dopustne prodajne cene za živila tako za trgovino na debelo kakor tudi za trgovino na drobno, jih razglasiti na trgu in skrbeti zato, da se ljudje držé teh cen, s primernimi naredbami, ako treba tudi s takojšnjo odpravo s trga.

§ 11.

1. Kdor koga odvrča, naj ne gre na trg z neobhodno potrebnimi reči, da se spravi manj stvari na trg;

2. kupčevalec, ki odkupi obiskovalcu trga na potu na trg neobhodno potrebne reči, ki jih spravlja na trg;

3. kdor proda ali kupi na trg prinesene neobhodno potrebne reči pred pričetkom uradno določenih tržnih ur;

4. kdor preseže na trgu za dopustne objavljene prodajne cene za živila ali sicer določene najvišje cene,

se kaznuje z denarno kaznijo do dvetisoč kron ali z zaporom do treh mesecev, ob obtežilnih okoliščinah pa z denarno kaznijo do pettisoč kron ali z zaporom do šest mesecev, ako dejanje ne spada pod strožjo kazen. Krivec se more tudi v primerih, navedenih pod št. 3 in 4, za vedno ali na določen čas izključiti od trga.

Istim kaznim zapadejo osebe, ki napeljejo k enemu navedenih kaznivih dejanj ali sodelujejo ob njegovi izvršitvi.

Kršenje dobavne dolžnosti.

§ 12.

1. Kdor namenoma krši dolžnost, osnovano v pogodbi z javnim oblastvom ali v oblastvenem naročilu, podeljenem na podstavi § 4, dobavljati neobhodno potrebne reči;

2. poddobavitelj, posredovalec ali uslužbenec ob taki dobavi, ki nalašč s kršenjem svojih dolžnosti spravlja dobavo v nevarnost ali jo prepreči,

se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

Zatajevanje zalog.

§ 13.

Kdor proti dolžnosti dajati pojasnila, ki mu je naložena, nalašč zatajuje oblastvu zaloge neobhodno potrebnih reči, ki so v njegovi posesti ali v njegovi hrambi, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

Isti kazni zapadejo osebe, ki ravna namestuj tiste, ki so dolžni dajati pojasnila, in se zakrivijo takega zatajevanja.

Draženje.

§ 14.

1. Kdor zahteva, izrablja izredne razmere, povzročene z vojnim stanjem, za neobhodno potrebne reči očitno čezmerne cene, se kaznuje zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

2. Povračljivi storilec se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

§ 15.

1. Kupčevalec, ki ob nakupovanju neobhodno potrebnih reči na trgih, na cesti, ali od hiše do hiše s ponudbo prekaša cene, ki jih zahteva prodajalec, ali če se ne zahteva določena cena, dotlej običajne cene, da bi si zagotovil pridobitev blaga ali za bodoče kupovanje prednost pred drugimi kupci, se kaznuje zaradi prestopka z zaporom od enega tedna do šest mesecev. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvetisoč kron.

2. Povračljivi storilec se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

Istim kaznim zapadejo osebe, ki se zakrivijo takega dejanja ob skupljevanju za kupčevalca.

§ 16.

Kdor se z drugimi dogovori, da bode za neobhodno potrebne reči, izkoriščuje izredne razmere, ki jih je povzročilo vojno stanje, terjal očitno čezmerne cene, se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajsettisoč kron.

§ 17.

1. Kdor neobhodno potrebne reči poškoduje, uniči ali naredi, da so brez vrednosti, da bi zmanjšal ponudbo takih reči;

2. kdor pokupi neobhodno potrebne reči ali omeji njih izdelovanje ali trgovino, da bi čez mero zvišal njihovo ceno;

3. kdor razširja neresnična poročila ali uporablja drug pomoček, da bi koga premotil, da bi povzročil druginjo neobhodno potrebnih reči,

se kaznuje zaradi pregreška s hudim zaporom od enega mesca do enega leta. Poleg kazni na svobodi se lahko naloži denarna kazen do dvajset-tisoč kron.

Zaloge zapadejo, izguba obrtne pravice in objava razzodbe.

§ 18.

V primerih obsodbe po § 3 ali po §§ 8, 11 do 17 se lahko v sodbi izreče, da je storil-čeva zaloga zapadla v prid državi.

V primerih obsodbe po §§ 8 in 11 do 17 se lahko razzodi tudi na izgubo obrtne pravice za vedno ali na določen čas.

§ 19.

Ako je v javnem interesu, da se objavi ob-sodba zaradi draženja, oznameni sodišče v raz-sodbi enega ali več listov, v katerih je po enkrat objaviti razzodbo na krivčeve stroške. Sodišče more poleg ali namesto objave v listih zaukazati, da se razzodba javno nabije v občinah, kjer krivec stanuje ali kjer je storil kaznivo dejanje.

Ako so posebni razlogi za to, je objaviti tudi razloge razzodbe.

Obča določila.

§ 20.

Zoper odredbe, ki so jih ukrenila politična oblastva na podstavi določil §§ 1, 2, 4, 5, 7, 9 in 10, odstavek 1, in zoper odredbe, ki jih je ukrenila občina tržnega kraja na podstavi § 10, odstavek 2, ni dopusten priziv. Predpostavljenemu političnemu oblastvu pa je pridržano uradoma popreskusiti vse odredbe in, ako treba, izdati potrebna ukazila.

§ 21.

Postopek zaradi kaznivih dejanj, navedenih v §§ 3, 8 in 11, gre političnim okrajnim ob-lastvom, postopek zaradi kaznivih dejanj, nave-denih v §§ 12 do 17, pa sodiščem.

Gledé prestopkov, spadajočih v področje političnih oblastev, se morejo po ministrstvenem ukazu z dne 1. marca 1915. l. (drž. zak. št. 49) izdati kazenske odredbe brez prejšnjega postopanja.

Sklepna določila.

§ 22.

Vlada je pooblaščena, določila tega cesar-skega ukaza z ukazom izpremeniti ali dopolniti, jih docela ali deloma razveljaviti za vse ozemlje v državnem zboru zastopanih kraljevin in dežel ali le za posamezne upravne okoliše.

§ 23.

Povodom vojne izdani posebni predpisi o popisovanju zalog, najvišjih cenah in dobavni dolžnosti se ne izpreminjajo s tem cesarskim ukazom.

§ 24.

Ta cesarski ukaz dobi moč tretji dan po dnevu razglasitve. Hkratu izgubi moč cesarski ukaz z dne 1. avgusta 1914. l. (drž. zak. št. 194).

Izvršiti ga je naročeno ministru za notranje stvari v porazumu z drugimi udeleženi ministri.

Na Dunaju, 7. dne avgusta 1915. l.

Franč Jožef s. r.

Stürgkh s. r.

Hochenburger s. r.

Forster s. r.

Trnka s. r.

Zenker s. r.

Georgi s. r.

Heinold s. r.

Hussarek s. r.

Schuster s. r.

Engel s. r.

Morawski s. r.